

Tématerület: Környezetvédelem, zöldfelületek
Altema: Zöldfelületi rendszer és elemei
(zöldinfrastruktúra)

BP Műhely

Budapest erdőterületei

Alapdokumentum

Háttérdokumentum

Összefoglaló

Jelen alapidokumentum célja kettős: egyrészt bemutatja a budapesti erdőterületek kiterjedését, tulajdonosi és kezelési hátterét, valamint a vonatkozó jogszabályi és stratégiai keretet; másrészt áttekinti a főváros erdőfejlesztési akcióterületeit és a tervezett beavatkozások megvalósulásának aktuális állapotát.

A dokumentum ezáltal megalapozhatja a fővárosi és kerületi döntéshozók, az erdőgazdálkodási és várostervezési szakma, valamint az állami partnerek – köztük a Pilisi Parkerdő Zrt. és az illetékes minisztérium – kijelölési, fejlesztési és ütemezési döntéseit.

A városok zöldfelületi rendszerének kiterjedése és minősége a városlakók fizikai, mentális egészségét és közérzetét nagymértékben befolyásolja. Az egészséges környezetet a városi zöldinfrastruktúra biztosítja. A zöldfelületi rendszer meghatározó eleme az erdő. A városi erdő, mint klimaxtársulás az adott ökológiai körülmények között a lehető legdiverzebb, legnagyobb produktivitású társulás, mely az ökoszisztéma-szolgáltatások teljes tárházát nyújtja a városlakók számára.

Az erdő ma már nem csak gazdálkodási terület, különösen nem egy nagyváros környezetében. Az urbanizáció, a városias életmód felébreszti az emberben a természet utáni vágyódást, ebből fakadóan az elmúlt évtizedekben jelentősen megnőtt a városszéli és városközeli erdők turisztikai forgalma. A fővárosi erdők éves látogatottsága meghaladja a 10-12 millió főt.¹ Az erdők ökoturisztikai fejlesztései új megközelítést képviselnek az erdőgazdálkodás és környezetalakítás területén. Ezek a beavatkozások nem pusztán funkcióbővítések, hanem komplex társadalmi-ökológiai folyamatokat generálnak, amelyek az ember és a természet kapcsolatának új lehetőségeit jelentik. A városi erdők ökoturisztikai fejlesztésének sikeréhez nagymértékben hozzájárul, ha az érintett lakosság elköteleződik a projekt céljai mellett, melynek következtében újfajta, bensőséges kapcsolatot alakulhat ki a városlakók és a természet között. Ezzel párhuzamosan a természetközeli rendezés újfajta szemléletet követel meg a várostervezésben, az erdőgazdálkodásban. A gazdasági racionalitáson alapuló beavatkozások helyett egyre nagyobb szerepet kapnak az ökoszisztéma-alapú megközelítések.

Meg kell említenünk azt is, hogy krízishelyezetekben az erdészeti táj stratégiai jelentőségű terület, amely a fát, mint megújuló energia- és nyersanyagforrást biztosítja.

Mindezek alapján az erdőterületek a város jövőjének kulcsterületei. Ezért az alábbi alapidokumentum kiemelten fontos, mind a döntéshozók, mind a várostervező-urbanisztikai szakma számára, de a nagyközönség is haszonnal tudja tanulmányozni.

Kulcsszavak: klimaxtársulás, ökoszisztéma-szolgáltatás, diverzitás, ökoturisztika

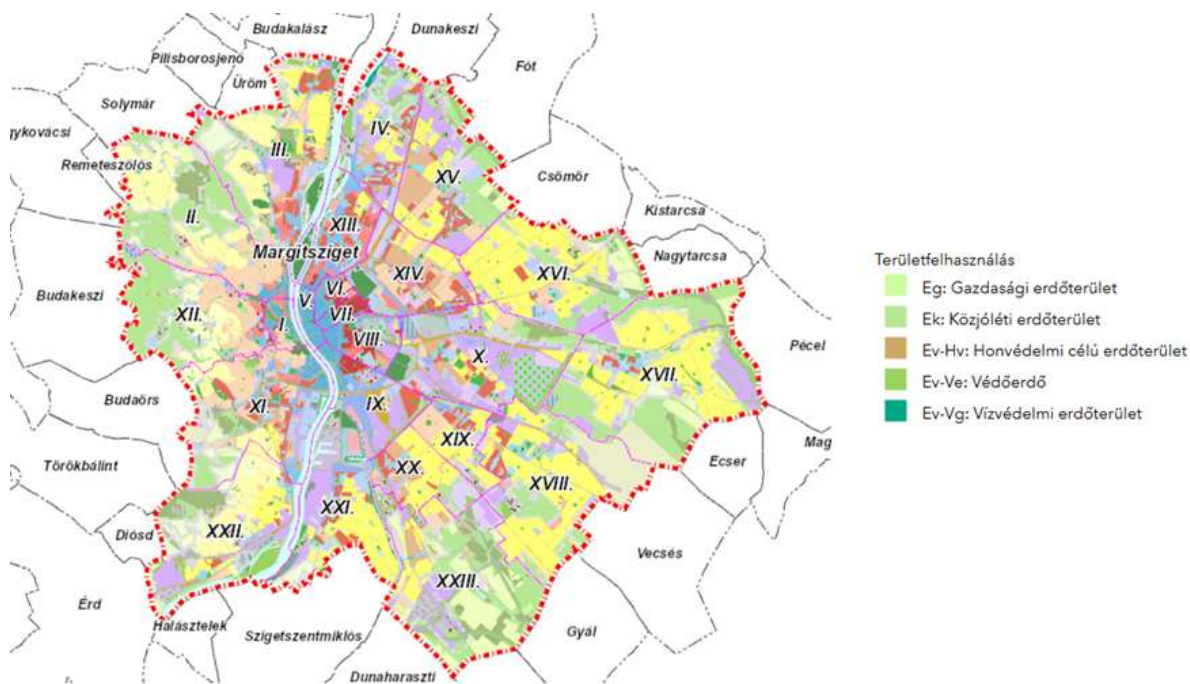
¹ Radó Dezső Terv_felulvizsgalat_2025_publikálásra.pdf 87. o.

Tartalom

Összefoglaló.....	2
1 Bevezetés	4
2 Jogszabályi háttér	5
2.1 Erdőtörvény.....	5
2.2 EUDR rendelet.....	6
2.3 A Radó Dezső Terv	7
3 Erdőterületek Budapesten.....	8
3.1 A budapesti erdők története.....	9
3.2 Pilisi Parkerdő Zrt. által kezelt erdők.....	12
3.3 Fővárosi kezelésű erdők.....	13
3.4 A Radó Dezső Tervben meghatározott akciófeladatok és akcióterületek	14
3.5 Az akciófeladatok megvalósítása	16
4 Felhasznált irodalom.....	18

1 Bevezetés

A budapesti városképnek ma is meghatározó eleme a természeti táj. A főváros különböző tájkarakterű területek találkozásánál fekszik. A városi táj szerves részei a Budai-hegyvidék erdős dombvonulatai, kisvízfolyások völgyei, a Duna, a Pesti-síkság természeti területei.

1. ábra: Fővárosi települészerkezeti terv,
forrás: Budapest térinformatikai portál

Budapest erdőterületei az élhető város alappillérei, a hegyvidéki és ártéri erdők szerepe kulcsfontosságú a városi klíma szabályozásában, a biodiverzitás megőrzésében és az ökoszisztéma-szolgáltatások biztosításában. Az erdők a földi élet legkomplexebb életközösségei, ahol együtt élnek a mikroorganizmusok, a lág- és fásszárú növények és az állatvilág különféle fejlettségi szintjének képviselői, kiterjedt, szövevényes táplálékhálót alkotva. Az erdők komplexitását nem csak az ott élő fajok sűrűsödése okozza, az erdő egy géncentrum, génállomány-megőrzési terület és „szuperorganizmus”, ahol az azonos fafajok gyökerekkel összekapaszkodva, összenőve hálózatot alkotnak, segítve egymás életét és túlélését. Az erdő, mint élő, lélegző ökoszisztéma nem csak élettér, de elnyeli a város által kibocsátott légszennyezés jelentős részét és védelmet nyújt a városi hőszigetelés ellen. Az erdők mérséklék a klímaváltozás hatásait. Ugyanakkor a klímaváltozás az erdőkre is negatív hatást gyakorol, amit a nagyvárosi környezet terhelése, a városi beépítés, csatornázások és vízrendezések súlyosbítanak és a

talajvízszint csökkenéséhez vezetnek. A városi légszennyezés nemcsak az ember, hanem a növényzet és az erdők immunrendszerét is legyengíti, kórokozókkal, kártevőkkel szembeni ellenállóságukat korlátozza.

A tanulmány célja bemutatni az erdőgazdálkodás hazai szabályozási környezetét, jogi-intézményi hátterét, áttekinteni a főváros erdőterületeinek tulajdonosi hátterét, kiterjedésüket, a kezelési gyakorlatot, valamint ismertetni a főváros városi erdő akcióterületeit és tervezett fejlesztési célokat és annak hiányosságait.

A tanulmány vizsgálja, hogy a városi erdők hogyan kapcsolódnak a város zöldinfrastruktúra-hálózatához, hogyan kapcsolhatók össze a védett elemek az ökológiai folyosókkal és mely kezelési eszközök (inváziós fajok visszaszorítása, élőhely-rekonstrukció, látogatás-szabályozás) erősítik az erdők, a klíma- és természetvédelmi célok és a városi életminőség összhangját.

A dokumentum írása közben tapasztaltuk, hogy míg gyermekkönyvek sokasága jelenik meg az erdőről, addig az erdő és az erdészeti szakirodalmát elérni nem egyszerű. A Wagner Károly Szakkönyvtár digitalizált könyvtárában Budapest erdőállományára vonatkozó irodalmat nem találtunk. Adatokat elsősorban a Pilis Parkerdő Zrt. honlapján, a KSH adatbázisában, a főváros rendezési terveiben leltünk fel.

2 Jogsabályi háttér

2.1 Erdőtörvény

Hazánkban az erdőkre vonatkozó legfontosabb jogsabály **az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény**. A törvény rögzíti, mely faállomány tekinthető erdőnek és a bennük található erdei életközösség természetességi állapota szerinti elkülönítését (természetes erdők, természetsszerű erdők, származék erdők, átmeneti erdők, kultúrerdők, faültetvények). A törvény szabályozza az állami erdőket, a szabadrendelkezésű erdőket, a fásítást és az erdőgazdálkodási tevékenységet, az erdészeti igazgatási és az erdőgazdálkodási egységek kialakítását és nyilvántartásba vételét, az erdőnek minősülő föld használatát, az erdő egyes rendeltetését, közérdekű funkciójához kapcsolódó különös erdőgazdálkodást és azok korlátozásait, az erdőgazdálkodás üzemmódját és tervezését, az Országos Erdőállomány Adattár tartalmi követelményeit, az erdőtelepítés, az erdőfelújítás és nevelés, valamint az erdőszerkezet-átalakítás módját, az erdőt károsító hatások elleni védekezés szabályait, az erdei haszonvételek általános szabályait.²

Az erdő törvény módosítására 2009 óta többször sor került. A 2017. évi LVI. törvény alapjaiban

változtatta meg a közös tulajdonú erdők használati szabályait és az eljárások ügyintézési időhatárait.³ A 2023. évi XLIV. törvény az egyes törvényeknek az

² <https://njt.hu/jogsabaly/2009-37-00-00>

³ <https://agroforum.hu/assets/uploads/2018/01/201711003.pdf>

agrárminiszter feladatkörét érintő módosításait tartalmazza, melynek 12. fejezete az erdőtörvényt módosító szakaszokat foglalja magába.⁴ A törvénymódosítás az ingatlanfejlesztésekhez kapcsolódó csereerdősítések esetében az erdősítés elvégzését preferálja a korábbi járulékmegfizetési gyakorlat helyett, egyes esetekre meghagyva a járulékfizetés lehetőségét is. Az igen vitatott módosító 2025. évi L. törvény a tarvágást és a természetes mag eredetű erdőfelújítás szabályait írta át.⁵ A törvénymódosítások nyomán természetesen a végrehajtási rendeletek is módosultak.

Az erdőtörvény hatálya kiterjed:

- az erdőre, annak élő és élettelen alkotóelemeire, az erdei életközösségre;
- a külterületen található fásításra;
- az erdészeti létesítményre;
- az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületre;
- a faanyagkereskedelmi lánc szereplőire, a faanyag készletezésére, tárolására, szállítására, forgalomba hozatalára.

A törvény meghatározza, hogy mi tekinthető erdőnek:

Erdőnek kell tekinteni az Adattárban erdőrészletként, vagy szabad rendelkezésű erdőként (továbbiakban: sz.r.e.) nyilvántartott területet, mely az erdészeti hatóság nyilvántartásba vétele alapján lehet

- telepített erdő: telepítési-kivitelezési tervben, illetve a bejelentésben foglaltakkal összhangban erdőrészletként vagy sz.r.e.-ként;
- önerdősülés

Erdő nyilvántartásba vételének természeti feltételei:

- külterületen található, kivétel telepített erdő;
- erdei fafajokból álló (61/2017. (XII. 21.) FM rendelet melléklete szerint);
- a faállomány összefüggő, legalább 50%-os záródású, felnyíló erdő esetén 30%-os;
- a faállomány két métert meghaladó átlagmagasságú;
- természetbeni kiterjedése legalább 5.000 m²;
- szélső fák töben mért távolsága átlagosan legalább 20 m.

Összefüggő a faállomány, ha azt nem szakítja meg közút, vasút, folyó és 20 méternél szélesebb.

2.2 EUDR rendelet

Az EU Deforestation Regulation (továbbiakban: EUDR rendelet) az Európai Parlament és a Tanács (továbbiakban: EU) 2023. május 31-én elfogadott 2023/1115 sz. rendelete az erdőirtáshoz és az erdőpusztuláshoz kapcsolódó egyes áruk és

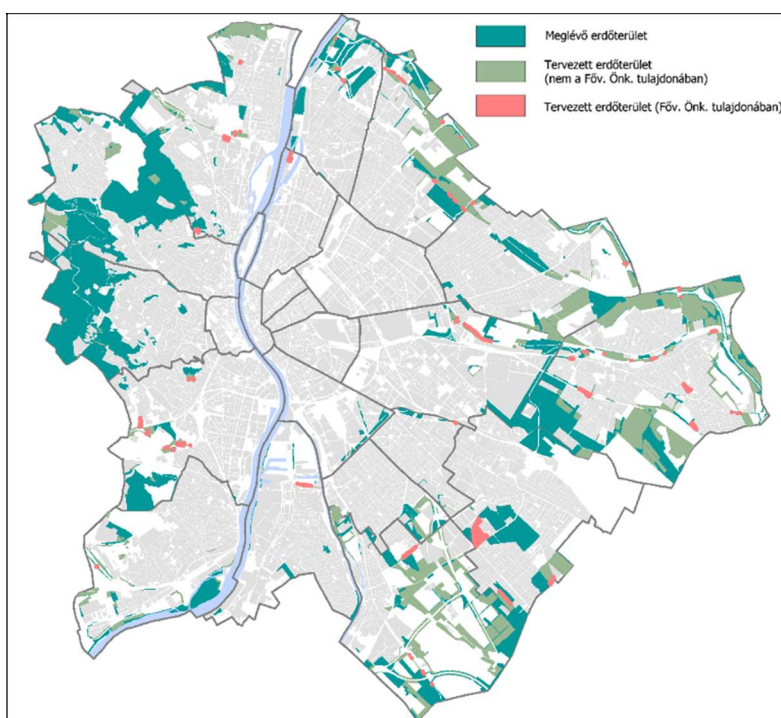
⁴ <https://www.nak.hu/tajekoztatasi-szolgalatas/erdogazdalkodas/105964-az-erdotorveny-2023-julius-1-en-hatalyba-lepo-uj-modositasai>

⁵ <https://www.nak.hu/tajekoztatasi-szolgalatas/erdogazdalkodas/108899-modosul-az-erdotorveny>

termékek uniós piacon történő forgalmazásáról és Unióból történő kiviteléről, valamint a 995/2010/EU rendelet hatályaon kívül helyezéséről. Az EUDR rendelet teljes egészében kötelező és közvetlenül, külön nemzeti jogalkotás nélkül is alkalmazandó jogszabály valamennyi EU-s tagállamban. A nemzeti sajátosságokra való tekintettel azonban minden tagállam a rendelet céljának, előírásainak megfelelő, a végrehajtást pontosító jogszabályokat fogad el és alkalmaz.⁶ A rendelet látszólag irreleváns e tanulmány tárgyára vonatkozóan, azonban a jogszabály foglalkozik az erdőirtások városfejlesztési vonatkozásaival: „Az erdőterület egyéb célú átalakítása – például a városfejlesztés vagy infrastruktúra fejlesztés érdekében – nem tartozik az erdőirtás fogalomkörébe. Például egy olyan erdőterületről származó fa, amelyet jogszerűen termeltek ki út építéséhez, megfelel a rendeletnek.”⁷

2.3 A Radó Dezső Terv

A Radó Dezső Terv (alkalmazott rövidítése: RDT) a Főváros Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve, az uniós fejlesztési ciklushoz igazított terve, mely a Fővárosi Önkormányzat 1255/2017.(VIII.30.) határozatával jóváhagyott Budapest Hosszútávú Zöldinfrastruktúra Konceptiójában megfogalmazott célokat középtávon megvalósítandó programokra és projektekre bontja.

2. ábra: Budapest erdőterületei, forrás: RDT

⁶ <https://portal.nebih.gov.hu/eudr>

⁷ <https://portal.nebih.gov.hu/eudr>

Az Radó Dezső Terv felülvizsgálatát a Főváros Közgyűlése 601/2025. (V.28.) számú határozatával jóváhagyta. A főváros erdőterületeire vonatkozó fejlesztési terveket a Radó Dezső Terv 4. Akcióterület fejezete 4.8 Városi erdők alfejezete tartalmazza.⁸

3 Erdőterületek Budapesten

Jelenleg hazánk területének 22,3%-a erdőterület, melynek kiterjedése 2.075.540 hektár, ebből budapesti városi erdők területe 5.550 hektár, az ország erdeinek 0,267%-a. A főváros területének 9,8%-át borítja erdő.⁹

év	erdőgazdálkodási célú terület rendeltetés szerint (ha)				összesen	erdőgazdálkodású célú terület tulajdonos szerint (ha)			ezer lakásra jutó erdő-terület (ha)	erdősültség %
	gazdasági	védelmi	közfélét	egyéb		állami	közösségi	magán		
2018.	96	3.246	2.025	355	5.722	4.042	1.163	518	3,1	10,2
2020.	100	3.208	1.990	361	5.660	4.069	1.089	501	3,1	10,1
2022.	105	3.120	1.909	413	5.547	4.037	1.032	479	3,1	9,8
2024.	109	3.141	1.887	413	5.550	4.037	1.008	505	3,0	9,8

1. táblázat: Budapest erdőterületeinek rendeltetés és tulajdonos szerinti megoszlása
adatok forrása: KSH

A város erdőterületeinek kiterjedésében lényeges változások nem mutatkoznak az elmúlt 15 évben. Budapest 2011. évi Városfejlesztési koncepciójában az erdészeti hatóság által nyilvántartott erdőterületet 5.268 hektárban adja meg, azzal a kitéttel, hogy a főváros területén számos további erdővel borított ingatlan található, melyet a körzeti erdőterv nem tartalmaz, ezért becslése szerint a teljes erdőterület közel 6.000 hektár lehet.¹⁰ A Radó Dezső Terv 2025-ben publikált felülvizsgálatában a Földalap és a KSH adataitól kissé eltérően a városi erdők területe szintén 6.000 hektár, feltehetően az erdőtervben nem szereplő erdősült területekkel is számolva. Így a város teljes területének 11%-a tekinthető erdőterületnek szemben a Földalap 9,8%-os adatával. Az állami tulajdonú erdőtervezett erdőterületek vagyonkezelője a Pilisi Parkerdő Zrt.

A főváros tulajdonában lévő erdőterület 309 hektár, amely a fővárosi erdőterületek 5%-a.¹¹ Az erdők meghatározó többsége a Budai-hegyvidéken helyezkedik el, nagy összefüggő tömbökben, a pesti oldalon vízfolyások mentén, a Szilas- és a Rákos-

⁸ RDT_felulvizsgalat_2025_publikálásra.pdf 89. o.

⁹ https://www.ksh.hu/stadat_files/kor/hu/kor0058.html.

¹⁰ Városfejlesztési koncepció 2011 8. füzet, 162. o.

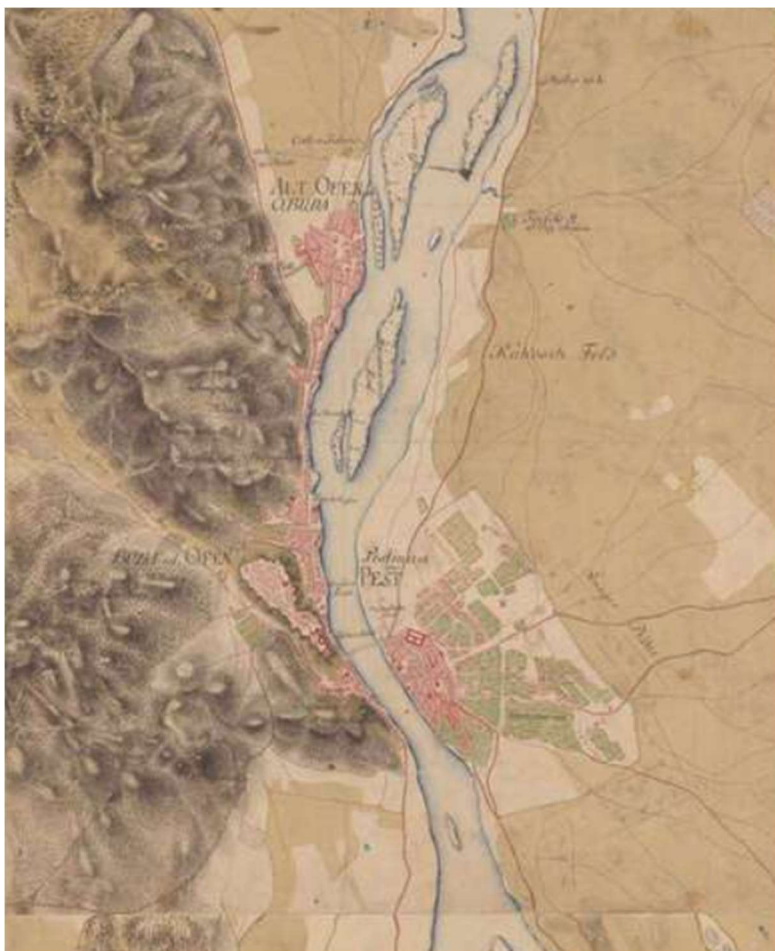
¹¹ RDT_felulvizsgalat_2025_publikálásra.pdf 87. o.

patak völgyében, valamint külső kerületek, Pestszentlőrinc és a korábban Rákoskeresztúrhoz tartozó Rákoshegy határában. A fővárosi erdőtervezett területek döntően turisztikai erdők, a védelmi erdők, melyek elsősorban kondicionáló feladatokat látnak el kb. 800 hektár kiterjedésű területen, az erdőtervezett területek mintegy 15%-át teszik ki és a dél-pesti mezőgazdasági területek határán találhatók.

3.1 A budapesti erdők története

Az erdők szerepe és fontossága a különböző kultúrkorszakokban változó volt. A honfoglalás idején a Kárpát-medence 60%-át borította erdő. Az épületekhez és szerszámokhoz szükséges faalapanyag- valamint fűtőanyagigény a középkorban a szálalóerdőgazdálkodást nem haladta meg, a tarvágásokat a szántóterületek növelése kívánta meg, melyeken a hagyásfákkal biztosították az erdő valamikori visszatelepülésének lehetőségét. A 17-18. században a mai erdőterületek töredéke volt csak Budán és Pesten is. Buda 1783-as kormányshelyé válásával a városlakók száma megnőtt, a hivatalnokréteg részéről megjelent az igény a városi zöldfelületek és magánkertek iránt is. Ez idő tájt a népszerű kirándulóhelyek voltak a Budai-hegyvidék szőlőterületei (2.150 hektár), melyek jócskán meghaladták az erdők (1.320 hektár) kiterjedését.¹² Buda, Óbuda és Pest 1873-as egyesítését követően elkezdődtek az erdősítések a főváros területén. Az 1879-es Erdőtörvény és Guckler Károly erdőmester munkássága és fakitermelést szabályozták és korlátozták, az erdősítés, a budai kopárok felújítása intenzívebbé vált. A budai borvidéket súlytó filoxérajárvány után az elpusztult szőlőterületek nagy részét ugyan a város foglalta el, de kisebb részét erdősítették, ekkor hozták létre a Kamara-erdőt és a Szépvölgy erdejét is.

¹² <https://varosierdo.parkerdo.hu/tortenelem-varosi-erdok/>

3. ábra: Budapest erdőterületei
Magyarország I. katonai
térképén., forrás:
maps.arcanum.com

A térképen jól látható, hogy a
felmérés idején (1782–1785) a
három település jól elkülönül
egymástól Buda és Óbuda a
Duna mentén húzódó egy-két
utcával kapcsolódik csak össze,
erdőterület csak a Duna jobb
partján a Budai-hegyeken
található.

A kizsákmányoló
erdőgazdálkodás az ipari
forradalommal érkezett el,
az első katonai felmérés
(1782–1785) térképei alapján
az erdőterületek aránya 22-
23%-ra csökkent, majd
tovább apadt Trianonig,

1920-ra elérte a 11%-os minimum területi értéket.¹³

A 20. században az erdők gazdasági szerepe visszaszorult és az urbanizáció
erősödésével előtérbe került a természetvédelmi és közjóléti funkció.

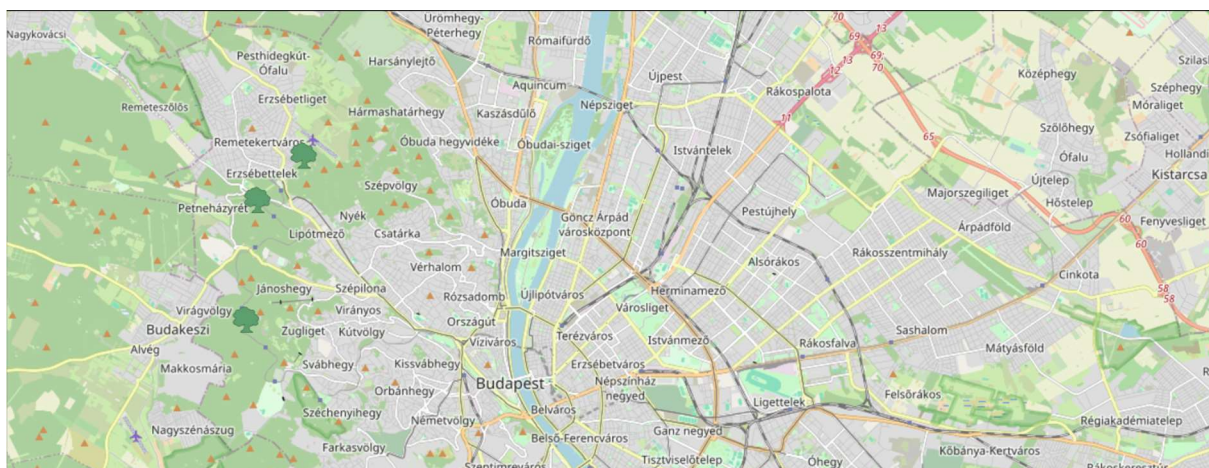

4. ábra: Budapest, Nagy-Hárs-hegyi Szentélyerdő, forrás: természetjaro.hu

¹³ <https://wwf.hu/szentelyerdok-magyarorszagon/>

A két világháború harcai nem kímélték az erdőterületeket és sokan a tűzelőanyag-hiányt az illegális favágásokkal pótolták. Csaknem 1.000 hektár erdőt vágtak ki. A szovjet ostrom elleni védvonal, az Attila-vonal a Határ-erdő szélén húzódott. A harcokban megritkult erdőállományt később akáccal pótolták, majd a nemzetközi reptér építésekor szintén akácos telepítésével fogták meg a Határ-erdő homokját. Az 1950-es évektől megindultak az erdőtelepítések, ezek a kultúrerdők azonban gyakran tájidegen fajokból álló ültetvények. Az ország 2 millió hektárt kitevő erdőterületéből 460 ezer hektár akácos, 280 ezer hektár nemesnyarasok és telepített fenyvesek, melyek ugyan faültetvények, de ökológiai, természetvédelmi, turisztikai és más szempontokból nem tekinthetők teljes értékű erdőknek. Budapest intenzív erdősítése is 1950–1963 között zajlott, Budán 119, a pesti oldalon 931 hektár erdőt telepített a város rekreációs és településvédelmi célokkal. 1962-re 4.175 hektárra nőtt Budapest erdőterülete, melynek kezelése 1970-ben a Pilis Parkerdő kezébe került. Az erdőállomány napjainkra közel 6.000 hektár, melyből 3.500 hektárt kezel a Pilis Parkerdő Zrt.¹⁴

Ma Budapest erdeinek 1%-át sem éri el a szentélyerdők kiterjedése, ami megfelel az országos átlagnak. A szentélyerdők magas természetességgel jellemezhetők, a társulásokban 150 éves életkort meghaladó öreg fák vannak, melyek jelzik, hogy ezekben az erdőkben az elmúlt évtizedekben, sőt évszázadokban hagyományos erdőgazdálkodást nem folytattak.¹⁵ Ezeknek a magas ökoszisztéma-szolgáltatást nyújtó, változatos faj- és korösszetételüknek köszönhetően a klímaváltozáshoz jobban alkalmazkodó erdőknek a jogszabályi védelme jelenleg nem megoldott, sőt tarvágásuk is lehetséges.

5. ábra: Lombosfával jelzett területeken található Budapest szentélyerdői, forrás: szentelyerdo.wwf.hu

¹⁴ RDT_felulvizsgalat_2025_publikálásra.pdf 87.o.

¹⁵ <https://wwf.hu/szentelyerdok-magyarorszagon/>

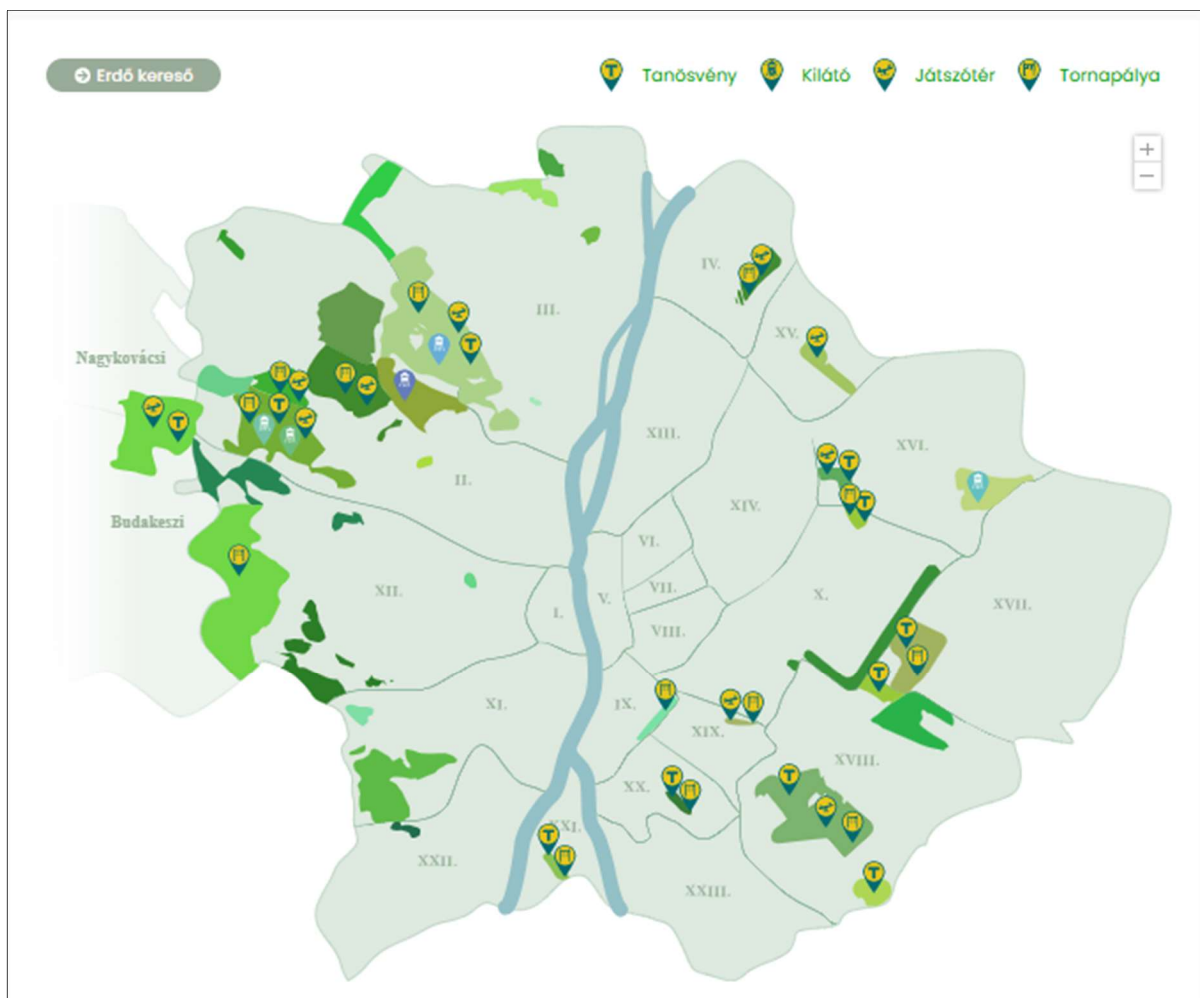
3.2 Pilisi Parkerdő Zrt. által kezelt erdők

A fővárosi erdők többségét kezelő Pilisi Parkerdő Zrt. honlapján „Egy kis erdei matek címmel”¹⁶ fontos adatokat közöl. Míg Magyarország lakosságára átlagosan 2.500 m² erdőterület jut, addig ez az arány Budapest lakosságára és a városi erdőterületekre szűkítve lényegesen kedvezőtlenebb, csak 33 m². Ha ezt az adatot összevetjük az évi 10 millió látogatóval, akkor megállapítható, hogy a Pilisi Parkerdő által kezelt 3.500 hektárnyi erdőterület mint élőhely túlterhelt. A Pilisi Parkerdő Zrt. honlapján az érdeklődő és kirándulni vágyó a fővárosi erdőtömbökről részletes ismertetést és térképet talál kerületi csoportosításokban.

2020-ban a Pilisi Parkerdő Városierdő-fejlesztési Programot indított, melynek célja, hogy a budapesti erdők a klímaváltozás és a nagyvárosi környezet okozta negatív hatásokra jobban reagáljanak, ellenállóbbak és egészségesebbek legyenek. A fejlesztési program szakmai-tudományos munkával indult és hat kerületben megkezdődtek a gyakorlati feladatvégzések is.

A budai erdők általában idősebb, őshonos fafajokból állnak fajgazdagabb társulások. A klímaváltozás okozta aszályos időszakok következtében megnőtt a bükk száradó, pusztuló egyedeinek az aránya, ezért a kezelő az állomány megújítását végzi, előnyben részesítve a honos tölgy, juhar és gyertyán fajokat. A pesti oldalon az erdőket a második világháborút követő években általában kedvezőtlen termőhelyi adottságú területekre telepítették. Az egykorú hatvan-hetven éves faállomány előregedését gyorsítja a csökkenő talajvízszint és a növekvő városi környezetterhelés. A pusztuló akácok, fenyvesek megújítása a folyamatos erdőborítás biztosítása mellett, őshonos fák telepítésével történik. A Pilisi Parkerdő a Városierdő-fejlesztési Programot az önkormányzatok és számos gazdasági társaság támogatásával végzi.

¹⁶ <https://varosierdo.parkerdo.hu/>

6. ábra: Városi erdők térképe, forrás: varosierdo.parkerdo.hu

3.3 Fővárosi kezelésű erdők

A Radó Dezső Terv szerint a fővárosi erdőterületek 5%-a, 309 hektár van a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában és kezelésében¹⁷. A főváros a tulajdonában lévő erdőtömbökre külön-külön kezelési tervet készített. A kezelési tervek a természetvédelmi és a rekreációs célokat együtt próbálják érvényre juttatni, előtérbe helyezve a faállomány honos fajokra cserélését. A fafajcserét az érintett erdők, erdőrészek folyamatos borítottsága mellett tervezik.

A Radó Dezső Terv akcióterületeket jelöl ki, a fejlesztési célja az erdők integrálása a főváros zöldfelületi rendszerébe, az erdőknek fontos szerepet szánva a külső pesti térség zöldhálózat-fejlesztésében. A nagyobb egybefüggő erdőtömbök zöldfolyosóval történő összekötésével kialakítható a zöldgyűrű a beépített városszövet körül. 42 erdőterület fenntartási munkáit a BKM FŐKERT Kertészeti Divíziójának (továbbiakban: BKM FŐKERT) Erdőkezelési Csoportja végzi. A hagyományos erdőkezelési munkák mellett az illegális szemét- és sittalrakók

¹⁷ RDT. 87. old.

felszámolása is feladatuk. A BKM FŐKERT honlapján a keresőbe beírt Erdőterületek címszó alatt egyenként tájékozódni lehet az általa kezelt erdők általános jellemzőiről, természeti értékeiről és a veszélyeztető tényezőkről.¹⁸

3.4 A Radó Dezső Tervben meghatározott akciófeladatok és akcióterületek

A főváros 2022-ben elkészítette 10 éves átfogó, koncepció- és területi egységekre lebontott erdőkezelési munkatervét „Budapest Főváros saját tulajdonú erdeinek kezelési-fenntartási feladatai (2022-2031)” címmel. A középtávú részletes munkaterv fontos alapelvei közé tartozik a kezelési tervekkel összhangban „az őshonos állomány fenntartásának és kialakulásának elősegítése, erdő-gyep mozaikos kiemelt közjóléti funkciós területek parkerdővé nyilvánítása, minimális beavatkozás melletti fenntartás, vagy a keletkező és keletkezett hulladékmennyiség csökkentése és eltávolítása a területeken”.

A koncepcióterv célként határozza meg erdőterületek szerkezetváltását és örökerdő kialakítását, valamint a fővárosi településtervben a meglévő erdőterületek településrendezés keretében megvalósítható védelmét, az erdőtömbök feldarabolódásának megakadályozását, minőségi és mennyiségi fejlesztését és újabb erdők telepítésének biztosítását, a védett értékes erdőterületek tehermentesítét. A koncepcióterv kitér a környezeti nevelés és az erdőpedagógia fontosságára is.

¹⁸ <https://fokert.budapestikozmuvek.hu/erdoteruletek>

AKCIÓTERÜLETI PROJEKTEK

AT-VI/1	Terebesi parkerdő fejlesztése <i>(kulcsprojekt)</i>
Projekt rövid leírása	A jelenleg alulhasznosított, leromlott állapotú területen cél egy új, összvárosi jelentőségű parkerdő kialakítása a meglévő értékek védelme mellett, az erdőállomány ökológiai szemléletű fejlesztésével, rekreációs funkciók erősítésével.
Előzmények	Fehérdűlő fejlesztési tanulmányterve (2017) Peter Joseph Lenné nemzetközi tervpályázat (2022)
Kapcsolódó projekt	-
Projektgazda és partnerek	A Budapest Főváros Önkormányzata, mint projektgazda, a tervek kidolgozója és a megvalósítás koordinátora, a X. kerületi Önkormányzat és a Pilisi Parkerdő bevonása javasolt.
Indikatív költségek	●●○
Feladatok 2034-ig	Átfogó stratégiai és parkerdő fejlesztési koncepció alapján megvalósítás I. ütem: 2034-ig
AT-VI/2	Farkaserdő természetvédelmi fejlesztése
Projekt rövid leírása	A Farkaserdő rekonstrukciója, idegenhonos fajok fokozatos cseréje honos fafajokra, a biodiverzitás növelése. Ökoturisztikai létesítmények, infrastruktúra megújítása.
Előzmények	Szilas-patak fejlesztése, Megvalósíthatósági Tanulmány és Mesterterv, 2018. Helyi jelentőségű természetvédelmi területté nyilvánítás (2024) Erdészeti üzemterv módosítása, mely alapján az erdő átalakítása folyamatban van (2024)
Kapcsolódó projekt	-
Projektgazda és partnerek	Projektgazda a Budapest Főváros Önkormányzata, a IV. kerületi Önkormányzat bevonása javasolt
Indikatív költségek	●○○
Feladatok 2034-ig	Természetvédelmi fókuszú erdőfejlesztés megvalósítás 2030-ig

2. táblázat: Erdőfejlesztési akcióterületi projektek forrás: RDT

Középtávú ütemezési tervében a főváros fejlesztésre két akcióterületet határozott meg: a Terebesi erdőt és a Farkas-erdőt.

A Terebesi erdő a X. kerületben a Körvasútsor, Fehér út, Gyógyszergyári utca, Gyakorló utca, Keresztúri út által határolt területen van. Szabadon látogatható terület. A főváros saját tulajdonú erdőterületei közül a legnagyobb erdőtömb kiterjedése 54,1 hektár, déli részét döntően tölgyállományok (*Quercus* spp.) jellemzik, középső és északi részein jellemzően tájidegen fajok jelentek meg, fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) és nyugati ostorfa (*Celtis occidentalis*). Az erdőbe mozaikosan ékelődött, regenerálódó gyepfelületek találhatóak. A területet a nagymértékű illegális hulladéklerakás és a hajléktalanok kártétele veszélyezteti.

A Farkas-erdő 2,7 hektáros területrésze a IV. kerület Megyeri út – Homoktövis utca – Óceánárok utca – Farkas-erdő Természetvédelmi Terület által határolt terület. A teljes erdőterület 50 hektár, melynek 5 %-át tulajdonolja a főváros, ezért történhet meg az, hogy az erdőrészlet határa az erdő. A Farkas-erdő természetvédelmi terület, kivéve a főváros által tulajdonolt keleti területrészt, mely ritkás faállománnyal rendelkező füves élőhely, az erdészeti nyilvántartásban „nyiladékként” van feltüntetve. Faállománya jellemzően nyaras-füzes társulás és telepített akácos. A Radó Dezső Terv táblázatba foglaltan tartalmazza az akcióterületi feladatokat.

3.5 Az akciófeladatok megvalósítása

A Radó Dezső Terv 2024-ben megjelent, 2020–2023-ra vonatkozó monitoringja, valamint a 2025-ben megjelent felülvizsgálata a fővárosi tulajdonban lévő erdőterületek fejlesztésére vonatkozóan a „tervezés, előkészítés alatt” cselekvési szimbólumokat alkalmazza. A BKM BKM FŐKERT honlapján az egyes erdőtömbök ismertetőjénél többségében szintén a jövőben elvégzendő feladatokról, a spontán kifejlődött erdőállományban nagy arányban jelen lévő inváziós fajok visszaszorításának tervéről, illetve az illegális területhasználattal folytatott küzdelmekről tájékoztat. Emellett a BKM FŐKERT honlapján fásítás és erdősítés támogatására buzdít cégeket és magánszemélyeket.¹⁹

2022-ben a Fővárosi Önkormányzat közösségi költségvetésének keretében közel 2.900 db erdészeti facsometét ültetett a BKM FŐKERT a Rákoscsabai-erdőben, 2.700 db erdészeti csometét a Pesterzsébeti-erdőben, változatos fajösszetételben.²⁰ Ugyanebben az évben a közösségi költségvetés harmadik nyertes erdőterülete a Rákoskerti-erdő²¹ volt, annak telepítési munkáit azonban a Radó Dezső Terv honlapján lévő tájékoztatás szerint a főváros a költségkeret szűkössége miatt elnapolta. A közösségi költségvetésben két erdőterületen történő telepítésre volt elegendő forrás, a harmadik területen a telepítés később valósul meg.²² 2023 óta további híradás a telepítés megtörténtéről sem a főváros, sem a BKM FŐKERT honlapján nem található.

8. ábra: Terebesi-erdő területének lehatárolása, forrás: BKM FŐKERT

¹⁹ <https://fokert.budapestikozmuvek.hu/faultetes-erdosites-tamogatasa>

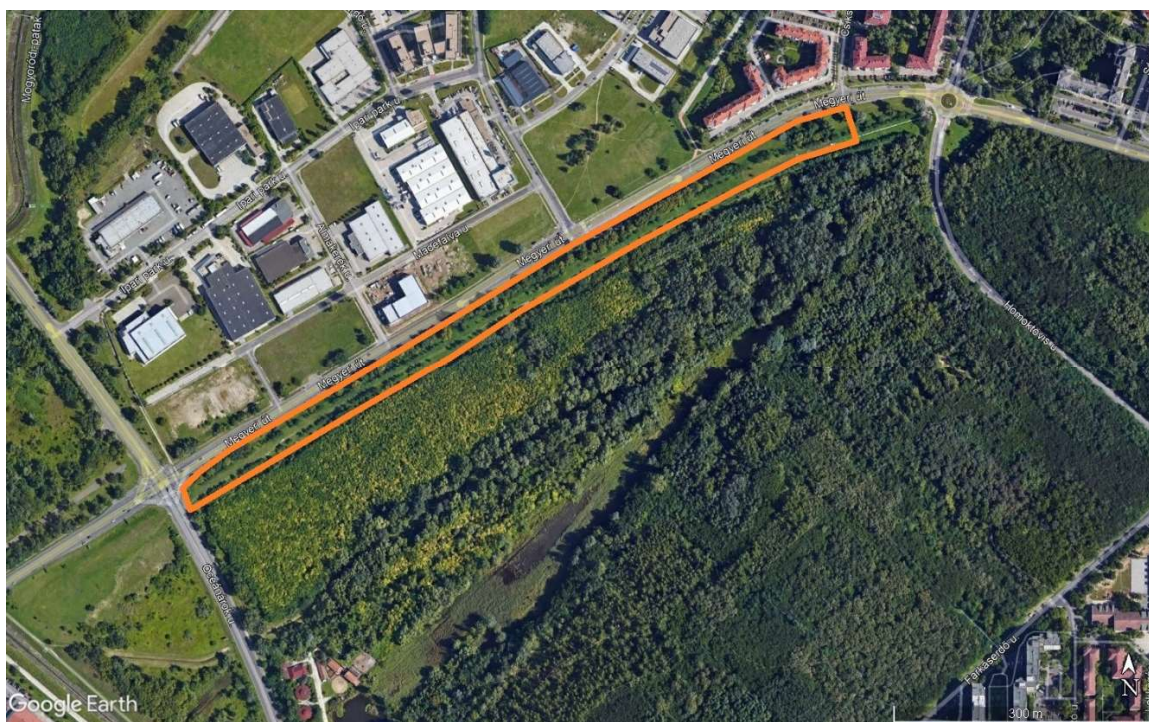
²⁰ <https://fokert.budapestikozmuvek.hu/rakoscsabai-erdo>

²¹ <https://otlet.budapest.hu/projektek/9>

²² <https://rdt.budapest.hu/dialogs/pesterzsabeti-erdo>

A Terebesi-erdőben végzett munkákról a fenntartási és telepítési munkákat végző BKM FŐKERT 2021-ben az erdő kritikus területeinek rendbetételéről és azon terület lekerítési munkáiról adott tájékoztatást, az erdőterület tervezett ökológiai szemléletű fejlesztéséről és a rekreációs funkciók erősítéséről nem adott hírt.

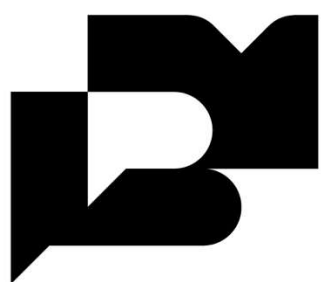
A Farkas-erdőben az idegen honos fajok fokozatos honos fajokra cserélése, a biodiverzitás növelése és az ökoturisztikai létesítmények megújítása még szintén várat magára.

9. ábra: Farkasi-erdő területének lehatárolása, forrás: BKM FŐKERT

4 Felhasznált irodalom

- Bognár Attila László: Védett természeti értékek a fővárosban. Főpolgármesteri Hivatal, Budapest, 2005.
- Radó Dezső: Parkok és erdők. Városháza Kiadó, Budapest 1993.
- Radó Dezső Terv
- Radó Dezső terv felülvizsgálata 2025
- Városfejlesztési koncepció 2011. 8. füzet
- <https://portal.nebih.gov.hu/eudr>
- <https://varosierdo.parkerdo.hu/tortenelem-varosi-erdok/>
- https://www.ksh.hu/stadat_files/kor/hu/kor0058.html.
- <https://varosierdo.parkerdo.hu/>
- <https://wwf.hu/szentelyerdok-magyarorszagon/>
- <https://fokert.budapestikozmuvek.hu/erdoteruletek>
- <https://rdt.budapest.hu/dialogs/pesterzsebeti-erdo>
- <https://fokert.budapestikozmuvek.hu/faultetes-erdosites-tamogatasa>
- <https://fokert.budapestikozmuvek.hu/rakoscsabai-erdo>
- <https://otlet.budapest.hu/projektek/9>
- <https://www.nak.hu/tajekoztatasi-szolgalatas/erdogazdalkodas/105964-az-erdotorveny-2023-julius-1-en-hatalyba-lepo-uj-modositasai>
- <https://www.nak.hu/tajekoztatasi-szolgalatas/erdogazdalkodas/108899-modosul-az-erdotorveny>
- <https://njt.hu/jogszabaly/2009-37-00-00>
- <https://agroforum.hu/assets/uploads/2018/01/201711003.pdf>

BP Műhely